Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 171. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 7-го ВЕРЕСНЯ 1955. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 7, 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 171. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР НАЗИВАЄ РОБІТНИКІВ БУДІВНИЧИМИ ДЕРЖАВИ

ПРОВІДНИКИ СВІТУ ПРАЦІ БАЧАТЬ НОВУ ДОБУ В ЖИТТІ ОБ'ЄДНАНОГО РОБІТНИЦТВА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер із своєї літньої квартири в Денвері, Колорадо, вислав, з приводу „Дня Праці", звернення до американського народу, в якому заявив, що „цей день призначений в Америці на те, щоб вітати чоловіків і жінок, які своїми головами, руками і серцями продукують багатство держави". Президент сказав, що „всі ми горді з того, що робітники — чоловіки й жінки нашої країни, вільно працюють', і роблять це з ентузіязмом та дістають відповідну заплату за свою працю. „Ми можемо бути горді також із того, що ті люди, які творять цю велику робітничу силу, складаються з усіх рас, релігій і є різного національного походження. Ті всі люди працюють на фармах, в фабриках, копальнях, крамницях і бюрах. Вони працюють на землі, воді і повітрі". Президент сказав також, що американський нарід не може собі позволити на те, щоб марнувати його робітні сили, і тому власники підприємств повинні затрудняти і старших віком робітників, і тих, які закінчили 50-й рік життя. Секретар праці — Джеймс П. Мічелл сказав, що ця країна находиться тепер в стані найвищого затруднення, яке тепер виносить понад 65,000,000 робітничих сил. Число безробітних знову зменшилося на 250,000, а безробітних є тільки 3.3 відсотка всіх затруднених. Голова Американської Федерації Праці, і майбутній голова об'єднання робітництва Джордж Міні, заявив, що коли робітництво буде об'єднане, то „воно інтенсивніше поведе свою політичну працю, щоб скинути кайдани, які на нього положила політична сила великих підприємців". Під цими „кайданами" Міні розуміє робітничий закон Тефта-Гартлі. Голова Конгресу Індустрійних Робітників Волтер Рутер сказав, що обєднане робітництво в організації, що матиме 15,000,000 членів, „твердо стоятиме в обороні інтересів і добробуту цілої нації". В цьому „Дні Праці", казав Рутер „робітництво стоїть на порозі нової ери". Воно зможе активніше організувати тих робітників, які ще знаходяться поза робітничими організаціями, а також допоможе вибрати кращих кандидатів на публічні становища, які допоможуть ухвалити кращі закони для всіх ділянок народного життя. Рутер виступив проти уряду президента Айзенгавера, кажучи, що той уряд дбає про інтереси підприємств.

ЮВІЛЕЙНИМИ ТОРЖЕСТВАМИ У СТЕМФОРДІ ЗАПОЧАТКОВАНО СВЯТКУВАННЯ 1000-РІЧЧЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Конвенції СУА і Ліґи Молоді, з'їзд Пласту, здвиг СУМА та з'їзд ОДУМ і ряд інших імпрез під час останнього кінця тижня започаткували новий сезон громадської праці

Урочистості у Стемфорді

Стемфорд, Коннектикат. — 5-го вересня в Стемфорді, осідку Єп. Помічника, Преосв. Кир Амврозія Сениишина, величаво відсвятковано 1,000-річчя Християнства в Україні. Ці Ювілейні Торжества з нагоди хрещення св. Ольги започаткували подібні святкування по всіх парафіях в цій країні, які мають відбутися впродовж цього і найближчого року. 1,000-річний Ювілей Християнства в Україні в Стемфорді складався з трьох частин: Архиєрейської Служби Божої, спільного обіду та Концерту. Торжественну Архиєрейську Службу Божу відправив організатор цього Святкування, Преосв. Кир Амврозій при співучасті 12 співлітургізуючих священиків, двох дияконів і двох капелянів. До Служби Божої співали за чергою хори з Джерзі Сити (И. Стецура), Елизабету (Р. Левицький), Перт Амбою (Ст. Грабар), Ню Гейвен (М. Кисіль) та Катедральний Хор із Филаделфії (М. Дорош). Під час цієї Богослужби можна було ще раз подивляти красу нашого обряду. До кількох тисяч вірних, які виповнили велике шатро та зайняли всі місця довкола нього, промовив по-українськи о. ігумен д-р В. Гавліч, ЧСВВ, який сказав, що св. Ольга своїм хрещенням поклала основи під те велике діло, яке довершив св. Володимир. Християнство, — це джерело духової культури для народу, воно є найпевнішим сторожем життя народу, головним чином тоді, коли той народ мусів залишити рідні землі. Тому ми повинні поглибити нашу віру і бути християнами з переконання, а не тільки з хрещення. Промову англійською мовою виголосив о. С. Кнапп. При кінці Служби Божої коротко промовив Преосв. Кир Амврозій, який передав вірним благословення від Святішого Отця та благословення від Архиєпископа Преосв. Кир Константина Богачевського, екзарха українців католиків у ЗДА.

Спільний обід відбувся в гімнастичній залі, де до столів засіли 400 осіб. Преосв. Кир Амврозій поблагословив трапезу, привітав гостей та подякував тим усім, які причинилися до успіху цього Ювілею. Під час обіду виголосив реферат проф. д-р В. Лев про значення св. Ольги для Української Церкви. Ад-

(Закінчення на стор. 4-тій)

Третій Крайовий Пластовий З'їзд

Ню Йорк. — В днях 3 і 4 вересня ц. р., в залях Українського Народного Дому в Ню Йорку відбувся Третій Крайовий З'їзд Пласту, організації, що нараховує сьогодні 2,690 членів у 24 осередках ЗДА. З'їздом проводила Президія під проводом пл. сен. д-ра Ярослава Падоха, Ірини Кравців і Вол. Савчака та секретарів В. Микити та І. Нинки. Після відкриття З'їзду молитвою, проведеною Впр. о. Юстином Гірняком, і промови Начального Пластуна Сірого Лева, слідували звіти Крайової Пластової Старшини під проводом пл. сен. Мирослава Раковського, дискусія над звітами й одноголосне уділення абсолюторії уступаючій Крайовій Старшині. Увечорі першого дня з'їзду відбулася спільна вечер'я, під час якої тостмастером був пл. сен. Юрій Старосольський, з виступами пані В. Цегельської та пл. сен. Кавки. Другого дня З'їзду в неділю відбулися наради пластунів сеньйорів та старших пластунів як теж наради виховної, господарської та інших комісій. Увечорі цього ж дня обрано Головну Пластову Раду під проводом пл. сен. Володимира Масюка, до складу якої увійшли пл. сен. Гр. Бобків, Д. Бойчук, Т. Дурбак, Д-р І. Карапінка, З. Корчинський, І. Кравців, О. Кузьмович, М. Раковський і як заступники Ю. Ференцевич та Л. Стойкевич. Головою нової Крайової Пластової Старшини обрано пл. сен. Богдана Кравцева, командантом пластунів пл. сен. Ю. Федоровича, команданткою пластунок пл. сен. Ганку Коренець, і до складу її увійшли пл. сен.: А. Копистянський, С. Чайківський, Я. Бойдуник, М. Андрейко, В. Мочула, Т. Шарко, Я. Рубель і відпоручник Пласт-приягу інж. Орест Клюфас. Головним булавним пл. сеньйорів у ЗДА обрано пл. сен. Андроніка Копистянського, референтом ст. пластунів Любомира Курилка і референткою ст. пластунок Марту Онищук. Закінчено з'їзд ухваленням низки резолюцій і доручень новій Головній Пластовій Старшині.

Вітали пластову організацію з її досягненнями та успіхами від УККА п. Василь Мудрий, від Українського Народного Союзу гол. контролер п. П. Кучма, і від органу УНС „Свобода", ред. Б. Кравців, від ЗУАДК-у і Робітничого Союзу та „Народної Волі" ред. Матвій Стахів, від УСС та ОбВУА д-р І. Козак, від Т-ва Прихильників УНРади проф. І Паливода, та від „Провидіння" і „Америки", дир. Клецор. Крім того одержано десятки інших привітів, листів і телеграм з усіх континентів світу.

МОСКВА АТАКУЄ ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА

ДОРІКАЄ „РЕАКЦІЙНИМ КОЛАМ В АМЕРИЦІ" ЗА „ПРОТИДІЯННЯ ЖЕНЕВСЬКОМУ ДУХОВІ"

Москва. — Московська „Правда" виступила з гострою атакою проти віце-президента Ричарда Ніксона за його недавню промову до ветеранів закордонних воєн. Чоловий комуністичний орган закинув віцепрезидентові „нетолеранцію" і „ворожість до примирливого духа Женевської конференції". Водночас той московський часопис дорікав державному секретареві Доллесові, що він теж причиняється до поменшування важливости висліду Женевської конференції підкреслюванням тільки різниць, що ділять совєтський і американський уряди в підході до різних міжнародних проблем. Винуваті — писала „Правда" — є американські „реакційні кола", які, мовляв, хочуть звести нанівець добрі наслідки Женевської конференції і завернути назад до недавньої холодної війни. Проте большевики надалі не подали ніякого коментаря до промови президента Айзенгавера перед юристами у Филаделфії 24 серпня ц. р., в якій президент казав, що не може бути дійсного миру, опертого на неправді, та що у Женеві не поладнано найважніших існуючих міжнародних проблем. Ричард Ніксон, у своїй промові до ветеранів 29 серпня ц. р. вказав на 5 головних перешкод до миру: поділ Німеччини, страх перед несподіваною совєтською атомовою атакою, поки Совєти не погодяться на реальну контролю зброєння, залізну завісу, колоніяльний стан в сателітських державах і комуністичну підривну акцію. Віцепрезидент Ніксон заявив, що йому нецікаво, що про його виступи пишуть комуністичні газети й тому відмовився від коментаря на тему статті „Правди".

Совєти випустили на волю 27 чужинців

Берлін. — До Західнього Берліну прибули 27 чужинців, що їх большевики тримали в різних своїх таборах невільничої праці або по в'язницях. Між випущеними були 3 американці, 4 французи, 6 голляндців, 4 данці, 2 швайцарці й 8 бельгійців. Зі звільнених трьох американців — два колишні військовики, які імовірно стануть перед судом за дезерцію, й один чоловік невідомої національности: він подав себе большевикам за американця, говорячи англійською мовою (як і кількома іншими), але американські власті твердять, що він не міг доказати свого американського громадянства. Все ж, його піддали лікарській опіці, дали йому новий одяг і ставляться до нього покищо, як до американця. Всі інші звільнені — боролись в останній війні по стороні німців і були схоплені на східньому фронті. Між ними є теж близький свояк голляндського князя Бернарда, чоловіка королеви Юліяни, який був адьютантом одного німецького генерала.

Ніксон передбачає, що Айзенгавер буде знову кандидувати

Денвер, Колорадо. — Віцепрезидент Ніксон заявив на пресовій конференції після одногодинної розмови з президентом Айзенгавером, що Айзенгавер, як про це думають найближчі до нього особи, знову буде кандидувати в 1956 році. „Особи, які знають президента, казав Ніксон, і які бажають, щоб він знову був президентом, є тепер більше оптимістичні як коли-будь давніше, що він буде знову кандидувати". Подавляюча більшість республіканських провідників, на думку віцепрезидента, „вірять, що Айзенгавер буде ще раз кандидувати". На пресовій конференції Ніксон склав такі заяви:

1. На його думку сенатор Естес Кіфовер був би найсильнішим демократичним кандидатом, хоч він не є популярний між демократичними партійними провідниками. 2. — Республіканці мають клопіт в тому, щоб здобути голоси фармерів. — 3. Мекартизм — це вже тепер неактуальна проблема. — 4. Головними виборчими гаслами під час виборчої кампанії будуть економічні справи, бо тут проти себе будуть стояти два партійні економічні погляди. — 5. Закордонні справи не будуть виборчим гаслом. — 6. Президентура стала тепер „легшою" для президента Айзенгавера. В найближчу суботу президент буде конферувати з республіканськими стейтовими провідниками, і дехто гадає, що тоді президент заявиться, чи він погоджується ще раз кандидувати. Але деякі республіканські провідники гадають, що на цій конференції ця справа не буде найважливіша. Ця конференція буде важливою подією для Республіканської Партії, бо на ній будуть ще й інші важніші партійні провідники. Майже всі республіканські провідники були б дуже вдоволені, коли б Айзенгавер виявив свою згоду ще раз кандидувати, і були б пригноблені, коли б він відмовився від кандидатури.

Одинадцята Конвенція Союзу Українок Америки

Святковий період Дня Праці пережила українська Филаделфія під знаком Одинадцятої Конвенції Союзу Українок Америки, що відбулась у готелі Бельвю-Стредфорд. Ця конвенція відзначила не лише 30-річчя існування цієї заслуженої на терені української Америки організації, але теж була присвячена відзначенню тисячорічних роковин Християнської України, відзначенню найвизначнішої з жінок в історії України, княгині Ольги, яка перед тисяча роками прийняла християнство і разом з тим поклала підвалини під розвиток української духовости.

Одинадцята Конвенція СУА почалась Богослуженням в українських святинях обидвох обрядів. Відкрила Конвенцію голова Конвенційного Комітету п. Анна Сивуляк. Провід Конвенції передано згідно з вибором пані Катерині Пелешок. Звіти з діяльности виголосили членкиці Головної Управи СУА з головою п. Оленою Лотоцькою у проводі. Цікаві і обширні були теж звітування делеґаток із окремих місцевостей. В суботу ввечорі відбувся конвенційний бенкет, в якому взяло участь понад двісті делеґаток і гостей. Між почесними ґістьми були представниці Американської Жіночої

(Закінчення на стор. 4-тій)

4-ий Здвиг СУМА

Спрінґ Ґлен, Н. Й. — В днях 3-5 ц. м. на власній оселі біля Спрінґ Ґлен, Н. Й., відбувся 4-ий Всеамериканський маніфестаційний Здвиг Спілки Української Молоді Америки. Ціллю цього Здвигу було: відзначити 1,000-ліття Християнської України та 30-ліття СУМ-у; заявити протест проти масового вивезення московсько - большевицькими окупантами української молоді на Сибір і в Середню Азію; висловити неґативне становище до політики співіснування з московським червоним імперіялізмом; запротестувати проти „непередрішенської" політики Американського Комітету Визволення від большевизму і задемонструвати духову єдність української молоді, об'єднаної в СУМА, з поневоленим українським народом в його боротьбі за українську самостійну і соборну державу. Відкрив Здвиг вступним словом його командант Зенон Осінчук. Після піднесення прапорів, відчитання наказу та програми Здвигу, о. Кульчицький відправив молебень. В програмі Здвигу були: відбиванковий турнір, виступи Осередків з мистецькою самодіяльністю, промова голови Гол. Управи СУМА В. Омельченка, привіти від центральних громадських і політичних організацій, відчитання письмових привітів від 59 конґресменів і сенаторів, а також від ЗЧ ОУН, ЦК АБН і ін. Переходовий прапор Головної Управи СУМА на 1955 рік — після маршу Сумівців перед трибуною — дістав найкращий з осередків — ім. М. Павлушкова в Шикаґо. В неділю, після веселої Сумівської Ватри, зняття прапорів і офіційного закриття Здвигу продемонстровано для присутніх огляд продукції СУМ-Фільму. В понеділок 5 ц. м. тривали забави, танці й прогулянки в чудові лісові околиці Оселі. На протязі 3-х днів Здвигу в одному з приміщень Оселі були влаштовані виставки мистецтва й філателістів. Приявних на Здвизі було 3,500 осіб, в тому числі 1,154 уніформованих Сумівок і Сумівців та членів Юної СУМА з 21 осередку різних місцевостей ЗДА. Виголошено ряд привітів, між ними від Українського Народного Союзу, що його склав головний касир п. Роман Слободян.

Совєтські „хлібороби"... ображені і вимагають перепросин від канадійського уряду

Оттава. — Совєтська „хліборобська" делеґація, після протисовєтських демонстрацій в Монтреалі, Вінніпеґу і Лондоні, відмовилася їхати до Торонта, Онт. і відвідувати там фабрики сільсько-господарської індустрії та канадійську Крайову Виставку. Причиною відмови те, що торонтська міська рада, зогляду на можливість нових демонстрацій, вирішила іґнорувати совєтську „хліборобську" делеґацію. У зв'язку з цим провідник совєтської делеґації, заступник міністра сільського господарства СССР Володимир Мацкевич подав журналістам коротку заяву, в якій назвав спричинників демонстрацій хуліґанами й осудив негостинність Торонта. Канадійський департамент зовнішніх справ із свого боку проголосив заяву, що події в Монтреалю, Вінніпеґу і Лондоні були дуже несвоєчасні, хоч і подекуди зрозумілі. Ця заява не задовольнила совєтських „хліборобів' і Мацкевич подав журналістам нову заяву, в якій сказано, що совєтській делеґації неможливо продовжувати свою діяльність і що він не має „морального' права виставляти членів делеґації на образи і погрази з боку хуліґанів, які таких „невинних людей', як деякі совєтські професори, в складі делеґації, називали душогубами, бандитами і псами. Канадійський уряд — за словами Мацкевича — не вжив усіх потрібних заходів, щоб перешкодити в улаштуванні демонстрацій безсідповідальними елементами.

Число жертв в автових катастрофах перевищило передбачування

Ню Йорк, Н. Й. — Під час кінця тижня, полученого з „Днем Праці'", на шляхах цієї країни було понад 40,000,000 авт. Перед „Днем Праці" передбачували, що число смертних випадків виноситиме коло 400 осіб, але тепер виявляється, що вже досі нараховано 414 смертних випадків на шляхах ЗДА, і це число може ще дещо збільшитися. Крім того досі зголошено, що 65 осіб втопилося, а 73 особи згинули в інших нещасливих випадках, так, що всіх жертв досі нараховано 552. Крім цього ще вісім осіб згинули в повітряній катастрофі внаслідок розбитого літака. Число смертних випадків дуже високе, хоч постійно радіові станції пригадували автоводіям, щоб обережно їхали та ратували своє і других життя.

22-га Конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки

Питсбурґ, Па. — У цьому „місті проґресу" відбулася цього року упродовж трьох вільних від праці днів минулого кінця тижня вже традиційно зв'язана з „Днем Праці" конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки, що об'єднує переважно молодь з народженої в Америці і Канаді ґенерації. Це була 22-га конвенція з черги. Відбулась вона в репрезентативному готелі Вільям Пенн і мала цього року дещо інший характер, головно тим, що головні наради відбувались на комісіях, а пленарні сесії відбулись тільки на початку конвенції в суботу, 3-го вересня, та на закінчення конвенції в понеділок, 5-го вересня. В конвенції взяло участь 335 зареєстрованих делеґатів та кілька соток гостей. В рямках конвенції відбулась низка всіляких імпрез.

Конвенцію започатковано відспіванням національних гимнів: американського, канадійського та українського. Делеґатів привітав голова Конвенційного Комітету п. Іван О. Мічелл, а відкрив її офіціяльно голова Ліґи п. Михайло Соломон. Нарадами проводив обраний одноголосно голова конвенції, бувший голова Ліґи інж. Євген Волошин. Після звітів членів дотеперішньої управи Ліґи: голови М. Соломона, касира І. Мічелла, культурного директора Іванни Драґінди та екзекутивного секретаря Михайла Віхорика, дальші конвенційні наради відбувалися у комісіях: 1. культурній під проводом Іванни Драґінди, 2. фінансовій під проводом п. Йосипа Ґурського, 3. спортовій під проводом п. Олександра Принчика та 4. політичній і процедуральній під проводом інж. Василя Полевчака. У висліді цих нарад винесено відповідні рішення та резолюції, що опісля були затверджені пленарною сесією.

(Закінчення на стор. 4-тій)

5-ий Ювілейний З'їзд ОДУМ

Ню Йорк. — Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) в ЗДА відбуло свій 5-ий Загальний З'їзд в суботу і неділю 3 і 4 ц. м. в залях Українського Народного Дому в Ню Йорку. Приявних було 90 осіб, в тому числі 47 делеґатів з 76 мандатами від 11 філій ОДУМ та 43 гості. Нарадами проводив Євген Федоренко. В першому дні З'їзду доповіді виголосили д-р Матвій Стахів і Петро Матула, а уступаюча Головна Управа склала звідомлення. Обидва названі доповідачі заторкнули головним чином актуальні проблеми української молоді в Америці. В суботу ввечорі у великій залі УНДому відбулася велика танечна забава. В неділю вранці в православній церкві св. Володимира при 14 вул., Архиєпископ Мстислав відправив Архиєрейську Богослужбу. В дальшому ході нарад, у неділю, після звіту статутарної комісії, — були прийняті деякі важливі для організації зміни в адміністраційній структурі Головної Управи ОДУМ. Наслідком об'єднання деяких референтур зменшено число членів Головної Управи з метою кращого зосередження праці. — 5-ий Загальний З'їзд делеґував наступних членів до Центрального Комітету ОДУМ:— голова Є. Федоренко, секретар Василь Пономаренко, керівник відділу зовнішніх зв'язків Ігор Лисий, референт юнацтва Петро Гурський. Після переведення дискусії над звітами вибрано нову Головну Управу ОДУМ в ЗДА в такому складі: Голова Богдан Марущак, члени: Петро Матула, Микола Цебенко, Іван Павленко, Павло Лимаренко, Микола Панченко, Леся Марущак. З'їзд, що мав спокійний і дуже діловий характер, закінчено в неділю пізно ввечорі. „Свободу" і УНС репрезентував на відкритті З'їзду ред. Іван Кедрин.

Американські сенатори відвідують Москву

Москва. — У столиці СССР перебувають тепер 4 американські сенатори й один конґресмен, а саме: сен. Малон, республіканець з Невади, сен. Кіфавер, демократ з Теннесі, сен. Пертелл, республіканець з Коннектікат, і сен. Спаркман, демократ з Алабами, та конґресмен Робшен, республіканець з Кентакі. Сен. Малон, побувавши 9 днів в Совєтах, заявив, що він „не бачив познак, щоб нарід в Совєтах бунтувався проти совєтської влади". Тому, мовляв, він уважає, що не треба видавати такі великі суми, як досі, на протисовєтську пропаґанду „Голосом Америки" й іншими аґенціями.

В АМЕРИЦІ

● Бувший президент Геррі С. Труман відмовився промовляти на двох прийняттях у Каліфорнії в половині вересня ц. р. з тої причини, що лікар наказав йому відпочити, щоб мати силу, коли почнеться „гаряча" виборча кампанія. — Я зовсім не хворий, заявив Труман, але я маю 71 рік, а не 50.

● Американське летунство впродовж найближчих місяців думає продати перестарілих речей на більйон долярів. Ці матеріяли продаватимуть в місцевостях їхнього розміщення.

● Федеральна Торговельна Комісія заборонила видавцям вимагати, щоб книгарні продавали їхні книжки по визначених цінах, коли окремі клюби продають ці самі видання по знижених цінах.

● Спілка Об'єднаних Продуцентів Капелюхів і Шапок подарувала нюйоркському губернаторові Авереллові Гарриманові капелюх вартости 40 долярів. На запит журналістів, чи вінноситиме цей капелюх під час виборчої кампанії, — губернатор не відповів нічого.

● Республіканський сенатор Вільям Ланґер твердить, що, внаслідок низької життєвої стопи в деяких індіянських резерваціях, у Північній Дакоті, Ню Мехіко, Арізоні, Каліфорнії, Колорадо і Ютаг, зросло число злочинів малолітніх, і уряд повинен це направити, підносячи життєву ступу.

● Команда фльоти заявила, що незначні механічні вади в суперлітаконосці „Форрестол" зовсім не стоять на перешкоді, щоб цей 60,000 тонновий корабель міг бути включений до американської бойової фльоти.

УСПІШНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС ПИТСБУРЩИНИ

Питсбурґ. — З нагоди побуту членів гол. уряду УНСоюзу на конвенції Ліґи Молоді відбулись тут минулої неділі в полудневих годинах окружні наради представників Відділів Українського Народного Союзу Питсбурщини. — Наради зорганізував і ними проводив місцевий член Гол. Уряду УНСоюзу п. Андрій Джула. Актуальні справи та проблеми УНСоюзу реферував гол. предс. п. Дмитро Галичин, а його виводи доповнювали коротко приявні на конвенції і на нарадах: заступниця гол. предс. п-ні Геновефа Жеребняк, заст. гол. пред. адв. М. Пізнак, головний секретар п. Григорій Герман, гол. радна адв. Анна Чопик, ред. „Свободи" А. Драган. У нарадах взяли участь представники відділів: 24, 53, 56, 91, 96, 113, 118, 109 120, 126, 161, 212, 276, 338 та 396.

В СВІТІ

● Уряд Ізраїлю виготовив проєкт спровадження з Марокко 36,000 жидів, починаючи від 1 жовтня ц. р. Їх перевезення і влаштування, щоб вони не стали тягарем для держави, має коштувати $40 мільйонів, з чого 15 мільйонів Ізраїль має надію дістати від американських жидів. Радикальна опозиція в Ізраїлі домагається не ставити 250,000 жидів в Африці ніяких імміґраційних обмежень, бо їм загрожує винищення. Уряд побоюється, що масова безпляннова імміґрація спричинить поважну кризу.

● Новий французький генеральний резидент в Марокко, генерал Лятур, був прийнятий на парадній авдієнції султаном Марокко Муляй бен Арафою. Як зазначають газети, з оточення султана було видно, що його покинули найчільніші арабські діячі. Генерал Лятур, який має завдання переконати султана, щоб він абдикував, не побажав його „довгого й щасливого панування", а обмежився на побажанні „щастя країні". Султан же, бажаючи генералові „успіхів у його місії", думав напевне — інакше.

● У Кенії, в Африці, „пацифікація", яку англійці перевели серед автохтонів у зв'язку з націоналістично - терористичним рухом Мав-Мав, закінчилась „успішно". З Кенії відкликано вже 2,500 англійського й 1,000 африканського (під англійським командуванням) війська. Залишилось ще понад 12,000 вояків. За неповна три останні роки вбито там коло 10,000 членів і прихильників того руху, 24,188 зловлено і засуджено, а 1,538 самі піддалися.

● Джіно Прато, нюйоркський швець, дістав $32,000, давши на телевізійній програмі задовільні відповіді на всі питання з ділянки оперового мистецтва. Він походить з Італії, вперше за останніх 32 роки відвідав країну своїх батьків. В розмові з американською амбасадоркою в Італії, Клер Бут Лус, у Римі скаржився, що не може обіґнатись від осіб і установ, які звертаються до нього за допомогою, думаючи, що він уже став мільйонером. Він просив амбасадорку не питати його нічого про музику.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ СЕЗОН

Свято Праці в перший понеділок вересня формально і фактично закінчує літній, вакаційний сезон. Опорожнюються вакаційні оселі і табори, зникають з голів солом'яні капелюхи, школи заповнюються дітворою і міста та місцевості приймають знову „нормальний" вигляд. З цим починається новий сезон громадської праці.

Українська спільнота вступила у цей сезон з рядом важливих імпрез упродовж минулого кінця тижня. За найважливішу з цих імпрез треба вважати великі урочистості, що їх влаштував Екзархат Української Католицької Церкви у Стемфорді для відзначення тисячоліття Християнської України. Новий сезон праці почався і проходитиме великою мірою саме під знаком цих роковин, що їх відзначено у Стемфорді. Український Конґресовий Комітет звернувся з окремим закликом до наших громад і громадян, рекомендуючи найбільшу підтримку кожної ініціятиви у відзначенні цієї історичної події, що сталася тисячу років тому і мала рішальне значення не тільки для самої України, але й для всього світу, створивши в Києві вогнище християнської цивілізації на Сході Европи.

Новий сезон започатковано також конвенціями і з'їздами заслуженого в нашому громадському житті Союзу Українок Америки і, головно, чотирьох організацій молоді: Ліги Української Молоді Північної Америки, що об'єднує переважно молодь з народженої вже в Америці ґенерації; організації української молоді „Пласт", що здобув собі своєю виховною працею великі признання і симпатії всієї української спільноти на Рідних Землях та в діяспорі; відносно молодої, ідейної та динамічної Спілки Української Молоді Америки і, вкінці, Об'єднання Демократичної Української Молоді, так само ідейної і конструктивної організації молоді, що об'єднує переважно молодих людей наддніпрянського походження.

Були ще й інші з'їзди та конвенції, наприклад, Українських Інженерів Північної Америки в Торонті та Українського Національно-Державного Союзу там же, але ці три минулі початкові дні нового сезону все ж таки стояли переважно під знаком молоді. Це теж добрий знак для започаткованого сезону. Спільнота бо, що має ідейну, свідому і зорганізовану молодь, має найкращі вигляди на майбутнє.

Сезон, значить, почався. Які ж його перспективи і які наші потреби та обов'язки?

Звичайно, в коротких міркуваннях на початку сезону важко було б відповісти на всі ці питання, що самі напрошуються, хоч відповідь на них можна знайти в минулому. Наша спільнота за вакаційний час не перейшла жадних основних змін, жадної метаморфози. Не змінилась вона ані своїм фізичним станом, ані своєю психікою чи наставленням. Усе ж таки вона, можна сказати, на один рік старша — якщо роки рахувати сезонами громадської праці — і багатша однорічним досвідом. Всі ми свідомі того, що в новому сезоні не можна буде ані виключити всіх помилок та недомагань минулого, ані створити якесь нове чудо. Але всі ми свідомі, що при добрій волі та відповідних зусиллях помилки і недомагання можна буде зменшити, а успіхи збільшити. І це саме — наша головна потреба і наше головне завдання.

У внутрішній ділянці нашої активности в новому сезоні нам треба поширювати, скріплювати та вдосконалювати наші організаційні форми і рівночасно поглиблювати, поширювати та підносити на вищий рівень зміст нашої праці. Мусимо розгортати нашу активність в усіх цих трьох вимірах, бо вони один від одного залежать і від їх гармонії залежить кінцевий результат. У нашій праці нам потрібно конструктивної і здорової конкуренції, потрібно змагання до кращого творенням нових вартостей, а не киданням одне одному колод під ноги. Замість старатись перешкодити іншому в бігу до мети, намагаймось самі бігти швидше.

На зовнішньому відтинку зустрічатимемо в новому сезоні окремі трудноці, витворені новою „співіснувальною" психозою. Проти цих труднощів ми також зможемо найуспішніше боротись конструктивною працею, кращою інформацією, культурними досягненнями та серйознішими виступами. Для цієї діяльности маємо наші політичну і харитативну репрезентації, маємо відповідні апарати, але діяльність цих апаратів залежатиме в першу чергу від нас самих, від нашої жертвенности. Тому на початку нового сезону ми повинні винести в першу чергу дві основні резолюції: першу, що ми збільшимо до максимальних меж нашої можливости нашу жертвенність на народні цілі, і другу — що ми докладемо максимальних зусиль на те, щоб виконати першу. Це — наша перша потреба, і про неї нам завжди треба пам'ятати.

ХОЧУТЬ МИРУ, ПРОВОКУЮТЬ ВІЙНУ

„Ні одна сторона не хоче війни та інцидентів" — писав 27 серпня ц. р. з Єрусалиму спеціяльний кореспондент „Н. Й. Таймсу" про ізраїльсько-єгипетські відносини. „Обидва прем'єр Єгипту Гамаль Абдель Нассер і прем'єр Ізраїлю Моше Шаретт, заявили недавно цьому кореспондентові з переконливою щирістю, що вони хочуть спокою вздовж лінії воєнного перемир'я. Єгипет дошкульно відчуває потребу вжити фонди, видатковані на військо, на продуктивні цілі. Ізраїль ледве чи всилі дозволити собі на авантюру, яка може скінчитися знищенням прифронтових селищ". Проте, водночас той же кореспондент навів буквально заяви обох згаданих прем'єрів, повні недвозначних взаємних погроз: „Силу зустрінемо силою", — сказав Нассер. — „Якщо Ізраїль захопить смугу Ґази, до чого він здатний, то це автоматично викличе війну". „Ізраїль, — заявив на це ізраїльський прем'єр, — готов залишити в спокою смугу Ґази, як вона тепер є, під умовою, що її не будуть використовувати як відбивну для щораз нових атак і випадів проти ізраїльської території".

Державні діячі двох близькосхідніх держав говорять про мир, і тут же побренькують зброєю, а вислід цієї тактики такий, що в останніх тижнях не минає дня, щоб не було вбитого чи раненого жида або араба. У сумі це дає поважні людські жертви і створює нестерпну атмосферу напруження. До голосу прийшли запальні пристрасті, які приглушують всякі аргументи розуму. І для сторонніх глядачів стає щораз незрозуміліше: чого, властиво, кожна з тих сторін хоче і чому кожна з них поводиться всупереч здоровому глуздові? До якого дивогляду дійшла жидівсько-арабська ситуація, найкраще показує такий приклад:

26 серпня ц. р. державний секретар Джан Фостер Доллес виголосив у Ню Йорку, на терені приватної фундації „Рада Закордонних Взаємин" промову, присвячену спеціяльно затяжному спорові поміж Ізраїлем і арабським світом. Для підкреслення важливости своєї заяви, державний секретар на день раніше запросив був до себе акредитованих у Вашинґтоні амбасадорів Ізраїлю та Єгипту і звернув їхню увагу на те, що він промовлятиме про справу, яка їх близько стосується. Він відмовився виявити їм заздалегідь зміст своєї промови, але порадив пильно її послухати. У самому тексті цієї промови Дж. Ф. Доллес покликався на те, що його заява зроблена у тісному порозумінні з президентом Айзенгавером і з його уповноваження. Він відмовився також відповідати на різні запити, зв'язані з цією промовою, щоб не ускладнювати справи, бо, мовляв, текст промови був дуже дбайливо зладжений, і тому не треба затемнювати його ніякими додатками. Текст промови передано потім всім арабським державам і Ізраїлеві. Іншими словами, З'єдинені Держави зробили на адресу Ізраїлю й арабського світу цілком конкретну пропозицію в найбільш авторитетній формі. Після того минуло 10 днів, але й донині ані з ізраїльського, ані з арабського боку нема ніякого відгуку, а тільки неофіційно, за голосами єгипетської преси, висловлено думку, що американська пропозиція прийшла „в дуже невідповідний час", бо, мовляв, для її успіху треба довшого спокою. Що ж пропонував Дж. Ф. Доллес в імені през. Айзенгавера? Ніщо інше, як тільки тривке замирення та активну допомогу Америки осягнути його, однаково як і політичній, так і в господарській ділянці.

Конкретно, американська пропозиція взяла під увагу три головні джерела неспокою поміж Ізраїлем і його арабськими сусідами: 1) непевність і тимчасовість ізраїльсько-арабського кордону, існуючого сьогодні так, як його зазначено в перемир'ї з 23 лютого 1949 року, що його підписано головно завдяки заслугам убитого князя Бернадотте і його наступника Ралфа Банча, експонентів Об'єднаних Націй; 2) все ще не розв'язану проблему близько 900,000 арабських утікачів з Палестини, яким Ізраїль зобов'язався був заплатити відшкодування за втрачене ними майно, чого досі не зробив, і 3) острах арабських країн, що Ізраїль захоче поширювати свої кордони їхнім коштом. Тому ЗДА запропонували закінчити непевний час раз-у-раз порушуваного й насилуваного перемир'я тривким миром, уклавши його на такій базі: 1) устійнити остаточні й тривкі кордони поміж Ізраїлем і його сусідами, 2) створити міжнародний фонд з поважною участю ЗДА для задоволення претенсій арабських втікачів і 3) дати міжнародну ґарантію непорушности тих кордонів і взагалі цілого мирового жидівсько-арабського договору, себто ґарантувати обом сторонам їхню безпеку і недоторканість.

Здавалося б, що обидві сторони, жиди й араби, повинні були б із захопленням прийняти ту пропозицію, прийняти її бодай у принципі і розпочати дипломатичні заходи, щоб дізнатись від ЗДА про деталі їхнього пляну, взяти участь у розробленні тих подробиць і підготовити мирову конференцію з участю всіх зацікавлених сторін. Замість такої логічної реакції прийшла — як уже сказано — мовчанка, яка має теж свою політичну мову: всупереч мировим заявам близькосхідніх прем'єрів про бажання миру, ні одна сторона, очевидячки, не прагне того миру так жагуче, щоб стриматись від провокування війни.

Відповідь на ту загадку лежить тільки в емоціональній сфері. Проти проголошеної 14 травня 1948 року в Тель Авіві держави Ізраїлю виступили збройно Сирія, Єгипет, Ірак, Ливан, Савді-Арабія і Йорданія. Не зважаючи на чисельну перевагу, їхня військова й господарська відсталість та брак взаємної тісної координації не дали їм перемоги, і тому власне прийшло до згаданого перемир'я. Але вони й по нинішній день не змогли примиритися з думкою про існування Ізраїлю, як незалежної держави, і мріють про ліквідацію цього немилого їм державно-політичного твору. Мріють про це особливо арабські націоналісти, що їх центром є Єгипет. Тим часом по стороні Ізраїлю існує така сама ненависть до арабів, як колишніх загарбників їх пра-дідівської землі, яку вони, після відродження національно-жидівського руху, „ревіндикували" й перетворили в свою новітню державу. По обох сторонах існує найглибше недовір'я і вічне підозріння у підготовлюванні аґресії. До того ж світогляд і темперамент цих східніх народів є дуже сприятливим підложжям для щораз нових актів відплати й помсти, які разом створюють правдиве заворожене коло.

Ясно, що це просто ідеальна ситуація для большевиків — ловити свою рибу в каламутній воді. СССР був другою (після ЗДА) державою, яка негайно, через три дні після проголошення Ізраїлю, визнала його. Але в Бандунґу Чу Ен-лай підтримав арабів проти Ізраїлю, а тепер, як чули ми з уст Дж. Ф. Доллеса на його останній пресовій конференції, Совєти „пропонують" Єгиптові зброю (а фактично її доставляють), очевидно проти Ізраїлю. Комуністична аґітація нацьковує одних проти других, бо кожна війна у світі без безпосередньої участи СССР — це чудовий подарунок большевикам: це нове джерело вибуху пристрастей, руїни і зубожіння воюючих сторін, новий великий клопіт для всього вільного світу, це новий ґрунт, на який можна щедрою рукою кидати насіння комуністичної зарази. І тому можна сподіватися, що Америка, зробивши свою мирову пропозицію та діставши негайну заяву солідарности від Англії й генерального секретаріяту ОН, робитиме натиск на всі чинники на Близькому Сході, щоб вони менше думали про взаємні провокації, а більше про дійсний мир.

СКАРБИ ДРЕЗДЕНУ

Навесні 1945 року, коли совєтські війська вступили в Німеччину і захопили Дрезден, спеціяльний відділ при штабі маршала Конева дістав наказ негайно ж спакувати й вивезти до Совєтського Союзу мистецькі скарби знаної на цілий світ Дрезденської ґалерії образів. Тоді, певно, думали в Москві, що для перетвореної на „картопляне поле" повоєнної Німеччини мистецтво буде вже непотрібним люксусом, і славнозвісні картини клясичних майстрів пензля можна буде „освоїти", як бойові трофеї.

Однак, підготовляючись до совєтської інвазії, і щоб уберегти картини від бомбардувань, німці потайки вивезли їх з Дрездену і поховали в різних місцях. Після довгих розшуків, про які мова далі, большевики таки знайшли поховані скарби і перевезли їх до Москви, де вони лежали повних десять років, старанно бережені від стороннього ока. Аж у травні місяці 1955 року в Москві зрозуміли, що „освоїти" скарби Дрезденської ґалерії не вдасться, і, щоб уникнути міжнародного скандалу, рішили повернути їх німецькому народові. Але перед тим, як це зробити, виставили їх у Москві — по 10 роках лежання! — в музеї образотворчих мистецтв на прилюдний огляд. Як подає совєтська преса, цю виставку зорганізовано „на прохання" уряду Східньої Німеччини.

Про те, як большевики „врятували" „Сикстинську мадонну" Рафаеля, „Сплячу Венеру" Джорджоне, образи Рембранта, Рібери, Гольбайна та ін. від буцімто задуманого гітлерівцями знищення, розповідають у „Літературній Газеті" головні виконавці цієї акції — совєтські політруки Л. Волинський і В. Перевозчиков — нинішній партійний секретар Зачепилівського району на Полтавщині.

Розповідь свою починають вони вельми сумнівною заявою, що як тільки їхній батальйон вступив до Дрездену, вони — прихильники мистецтва! — кинулися в район Цвінґера, щоб оглянути знамениту ґалерію образів. Але, — пишуть вони, — „саме сюди з найбільшою люттю скерували свої атаки американські літаючі суперфортеці", і, звичайно, все довкола лежало в руїнах...

Блукаючи по території Цвінґера, совєтські аматори клясичного мистецтва, натрапили на якогось Франца З., що сидів на купі каміння з палітрою в руках (!) і змальовував румовища, які він називав „реквієм Німеччині". Цей вифантазуваний дивак що після бомбардування виліз з бункру, щоб усолоджуватися малюванням, подав совєтським політрукам адресу хоронительки музею скульптури „Альбертинум". Взявши з собою Франца З. як закладника, совєтські меценати поїхали автами на вказану адресу. Смертельно переляканій хоронительці музею вони заявили, що „совєтська армія заінтересована в збереженні пам'яток культури і мистецтва", і вона з місця розповіла, що під будинком Академії мистецтв ще в січні місяці вирито тунель невідомого призначення; вона, мовляв, підозріває, що цей тунель має якесь відношення до секретної операції що її переведено з картинами Дрезденської ґалерії.

В дусі пригодницьких повістей із зачарованими замками, звідними мостами й таємничими незнайомцями, Волинський і Перевозчиков описують, як зайшли вони в сутерени, ди „пахло попелом і цвіллю", як з поміччю кишенькового ліхтарика метр за метром досліджували стіни і, врештою, знайшли свіжу пляму, що вирізнялася своїми краями на тлі старого, закуреного тиньку. Потім вони закликали батальйон саперів і пробили стіну. Перше, що вони знайшли, пролізши у вузький отвір, — це були шість скринь толу, над-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОСТРІ ОЧІ...

Гострі очі розкриті в морок.
Б'є годинник чотири-п'ять...
Моє серце в гарячих зморах,
Я й сьогодні не можу спать.

Але завтра спокійно встану,
Так, як завжди, без жадних змін,
І в життя, як в безжурний танок,
Увійду до нічних годин.

Придушу свій невпинний спогад,
Буду радість давати й сміх,
Тільки тим дана перемога,
Хто й у болі сміятись зміг!

ОЛЕНА ТЕЛІГА

НА ТЕМИ ДНЯ

Дивні діла творяться сьогодні в політиці. Інколи важко буває збагнути їх спонуки і сенс. Поїхав оце американський сенатор Джордж В. Мелон в подорож по Совєтському Союзі і зустрівся, ясна річ, у Москві з такими совєтськими ділками, як Каґанович і Маленков. Те, що Мелон, розщедрившись, обіцяв Каґановичеві і Маленкову передати сенатський рапорт про американські родовища і запаси воєнноважливих мінералів, таких, як уран, кобальт та інші, великого значення не має, бо, як виявилося опісля, совєтська амбасада в Вашингтоні одержала цілком офіційно 100 відбиток такого рапорту. Те що він поїхав проти волі і всупереч всім слушним суґестіям представників американських амбасад до Угорщини, з якою ЗДА в безупинному конфлікті і ще далі в Болгарію, з якою ЗДА не втримують взагалі дипломатичних взаємин і яка „вславилася" востаннє своїм варварським зістріленням ізраїльського пасажирського літака — є особистою справою сенатора Мелона, який не доконче мусить слухати офіційних суґестій чи порад. Але те, що після розмови з Каґановичом і Маленковим сен. Мелон підніс тост за право кожної країни мати таку, а не іншу політичну систему — не цілком в згоді з антикомуністичним ставленням сенатора Мелона, бо своїм тостом він санкціонував існування совєтської системи, накиненої насильно не тільки народам СССР, але й усім націям східньої Европи, що їх країни окупувала Москва.

∴

З приводу останніх змін в совєтській дипломатії забрав слово і відомий американський експерт до совєтських чи пак російських справ Джордж Ф. Кеннан. Від'їжджаючи з Ню Йорку в подорож до Італії й Англії, він заявив авторитетно, що останні зміни в совєтській політиці в напрямку піднятття залізної заслони є цілком щирі, а не маневром на те, щоб виграти на часі в холодній війні. В чому добачує п. Кеннан цю щирість Совєтів, збагнути тяжкувато. З часу женевських усміхнених зустрічей і балачок Москва дала чимало доказів своєї щирости, але не тієї, що про неї думає п. Кеннан: вона щедро озброює й далі північнокорейських комуністів, постачає совєтську зброю арабам проти жидів, мачає пальці в марокканських заворушеннях, зістрілює руками болгарів і північних корейців, але ж таки із совєтських МІҐ'ів, ізраїльські й американські літаки, — одним словом виявляє на кожному кроці свої щирі і правдиві політичні тенденції.

∴

Клясичним прикладом совєтської забріханости чи пак щирости може бути поведінка вічно насупленого і відомого із своїх категоричних „нєт" в ОН за корейської війни, колишнього чекіста Маліка. Він, сьогоднішній совєтський амбасадор у Великій Британії, прибувши в „дружні" відвідини до Герроґейт в Йоркширі (Англія) і відвідавши там виставу цвітів, заявив, що совєтський уряд і народ нічого так не прагнуть як миру, і що він, вернувши до Лондону, посадить в своєму городці жовту рожу, одержану від організаторів виставки, і підливатиме її щодня, і плекатиме завжди як символ миру. І як тут не вірити в совєтську „миролюбність": Малік в ролі розчуленого огородника...

З Листів до Редакції

Високоповажаний Пане Редакторе!

У першій частині моєї статті „До питання прилучення Закарпаття до ЧСР в 1919", надрукованій у „Свободі" з 23-го серпня ц. р. завважив я помилку, яка змінила моє скорочення ЧСР (що означає Чехословацька Республіка (буквами СТР, (які очевидно, не мають ніякого сенсу). Див. останнє речення першої частини, стор. 3.

У другій частині, тобто в числі „Свободи" із 24 серпня ц. р. в 19-тому рядку від кінця статті пропущено важливе вставне речення, що змінило думку. Прошу ласкаво поправити так:

По словах „...збори в Будапешті дня 10 грудня 1918", вставити „зорганізувала збори в Мармарośкому Сиготі дня 18. грудня 1918 р.," і продовжувати далі „...то учасники зборів не дозволили...". Поправка ця потрібна, бо інакше виходило б, що українці влаштували маніфестаційні збори в Будапешті, а тим часом ті збори були організовані в Марамороському Сиготі, закарпатсько - українському місті. Українські діячі - учасники зборів у Будапешті, д-р Михайло Брящайко, д-р Микола Долинай і ін., заявили, що справу дальшої долі Закарпаття може вирішувати тільки народ на рідній землі, а не в Будапешті, в наслідок чого не прийнято „резолюції льояльности", а організатори будапештенських зборів вирішили здобути таку резолюцію на закарпатській території, але не мали відваги скликати зборів ані до Мукачева, ані Ужгороду, ані — тим менше — до Хусту, а вважали, що в Марамороському Сиготі, — на українсько - румунсько-мадярському пограниччі, легше вдасться їм осягнути свою ціль. — Тимчасом, саме тут, у Марамороському Сиготі, учасники зборів склали маніфестаційну присягу на блакитно-жовтий прапор. Стільки для більшої ясности й важливости пропущеного речення.

Д-р Петро Стерчо.

ВШ. П. Редакторе:

Прошу ласкаво помістити маленьке спростування, яке трапилося в повідомленні з 13 серпня ц. р. п. з. „Українці Дітройту демонстрували проти Совєтської Фармерської Делеґації". Неточність така: Пан М. Д. подав, що Українська Студентська Громада в Ен Арбор брала участь в цій демонстрації. В цій демонстрації УСГ в Ен Арбор не то, що не брала участи, вона взагалі не мала жадної ініціятиви в тому. Я брав участь, але тільки як приватна особа, не репрезентуючи Української Студентської Громади з Ен Арбор.

З пошаною

Богдан Пятель,
голова УСГ в Ен Арбор.

ВШ. П. Редакторе:

Треба повітати Ваші намагання, зробити „Свободу" цікавішою. Ввели Ви недавно рубрики „На теми дня", а також друкуєте перлини нашої лірики, які тільки декому є відомі. (Вірш Вена „Останнє жито", прекрасний). Здалось би ще зробити інновацію у фейлетоновій частині і час до часу поміщувати переклади зі світової літератури. А в календарі на 1956 р. доконче подайте виказ книжок, які має Ваше видавництво на продаж!

Б. Загайкевич.

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

15

Пізнім вечором розташовуємося в чугуєвських касарнях, а вже над ранком тієї ж ночі мусимо відходити, оминаючи Харків, на станцію Мерефа, де якийсь час стоїмо, висилаючи посилені роз'їзди вбік ворога.

Одного дня роз'їзд доносить, що з правого боку станції, яких дві верстви від неї, чималі сили большевиків посуваються в наш бік. Проти них вислано один піший курінь з командиром сотн. Римбаковським на чолі. В тяжкому бою з переважаючим ворогом був ранений командир куреня сотн. Рибаковський, два старшини та кілька козаків. Забравши ранених та виславши повідомлення до штабу полку про свій відступ — курінь відступив.

Зв'язкових, що мали повідомити штаб полку про відступ куреня большевики перехопили, а тому ми і далі стоїмо на станції Мерефа. Саме в цей день, в лазні, натопленій з наказу коменданта станції пор. Сафонова, купається кулеметна сотня. Сидять в лазні розібрані — нараз на станції стрілянина!

Дехто встиг сяк-так одягнутися, інші в самому біллі, решта з одягом під пахою, вибігаємо з лазні до кулеметів. А надворі зима. Большевики майже коло самої станції, відкрили на нас сильний рушничний та кулеметний вогонь.

Відбиваємо большевиків від станції, але триматися тут довше немає як, бо, за відомостями нашої розвідки, переважаючі сили ворога наступають на нас збоку Харкова.

По дорозі на Катеринослав, не пам'ятаю вже на якій станції, полк мав якийсь час стояти й очікувати дальших наказів.

У нас, кулеметників, обмаль вівса для коней. Іду до командира полку полк. Лазуренка та прошу дозволу поїхати в найближче село та купити вівса. Отримую дозвіл і гроші і висилаю пор. Сафонова з 15 хлопцями на село по овес. Наказую йому не баритись та уникати зачіпок з ворогом, якби де показався.

Удосвіта поїхав пор. Сафонів з хлопцями, а тут уже і вечір наближається, а вони не вертаються. Чи не приключилася їм яка біда? В ті часи усе було можливе.

Вийшов я на дорогу, зі мною ще кільканадцять вояків та виглядаємо повороту пор. Сафонова. Нараз на дорозі показуються верхівці а за ними валка підвод. Я післав кінноттчиків перевірити, чи то справді вертаються наші, чи може ворог. Наші. Вернулися, а пор. Сафонів розповів, що у селі є маєток, якого власник саме збирався його покидати, бо довідався, що українське військо відступає і мають прийти большевики. Цей дідич зустрів пор. Сафонова та просто просив забирати усе, як своє власне, щоб не залишилося большевикам. Був там овес, свині, індики, усе те просив забрати. Пор. Сафонів закликав селян, казав їм колоти кабанів, бабам різати і почистити індиків. І назбиралось того кільканадцять підвод, з вівсом разом. Припровадив теж двох жеребців, англо-арабів.

Відходимо на Катеринослав.

В Катеринославі неспокій. Робітництво місцевих фабрик сильно розаґітоване большевиками, вороже ставиться до нас.

Переходимо міст через Дніпро та розташовуємось в самому місті, недалеко станції. На другий день надходять відомості, що большевики зближаються до мосту, а збоку Павлограда іде проти нас „батько Махно".

В сильному боєвому поготівлі приготовляємося разом з місцевими Вільними Козаками відбити ворога на обидві сторони.

З-за Дніпра сильний гарматній вогонь по станції і по мостовому причілку, де наші позиції. Вільне Козацтво боронить Катеринослав від махнівців, але всього того, і махнівців і большевиків так багато в порівнянні з нашими силами, що утриматися немає ніякої змоги. Вкінці вся наша увага звернена на те, аби допомогти Вільним Козакам вивезти губерніяльну державну скарбницю, що, не з повним успіхом, й удається, майже з-під носа у махнівців.

Гарматній вогонь з-за Дніпра збільшується, а особливо докучають гарматки Гочкіса з близької віддалі.

Ідемо: Сінельниково — Лозова, терен дій Махна.

В Лозовій натрапляємо на сильного ворога. Вив'язується завзятий, нерівний бій. Станція кілька разів переходить то до большевиків, то до нас. Один курінь „Богданівців" під командою пор. Верещагіна, боронить дорогу в напрямі на Полтаву, куди весь наш полк, згідно з наказом, має відступити, бо сили ворога на багато нас переважають і немає змоги втриматися.

Під час бою, коли большевики відрізують нам дорогу на Полтаву, ми змушені завернути назад на станцію Сінельниково, а курінь пор. Верещагіна, теж відрізаний від нас, нічого про це не знає і з боєм відступає на Полтаву.

Відірвавшись від большевиків, курінь пор. Верещагіна прямує на Полтаву. Надворі люта зима. По дорозі натрапляє на велику банду махнівців і після бою попадає до них в полон.

Пор. Верещагін, хор. Романовський та хор. Івко були розстріляні махнівцями, а з решти старшин і козаків куреня мало хто пізніше приєднався до полку. Багато загинуло.

Полк відходить до станції Сінельниково і тут залишає вагони та пішим порядком прямує на Павлоград.

Полк виладовується з вагонів та хоче забрати з собою якнайбільше набоїв, а часу на це мало, бо залізничники донесли нам, що зі станції Лозової іде большевицький бронепоїзд.

Треба щось робити, аби затримати ворожий бронепоїзд і дати можливість нашому полкові відійти на більш-менш безпечну від вогню бронепоїзду віддаль.

Порозуміваюся з командиром полку сотн. Лазуренком та шукаю залізничників. Хочемо пустити напроти бронепоїзду паротяг в повному бігу.

Залізничників немає. Порозбігались. Тоді роблю відповідний напрямок на торах, разом з пор. Конокотином влізаю на паротяг, що стоїть залишений залізничниками, але на повній парі.

Не маючи поняття, як пустити паротяг в рух, крутимо усі колеса і коліщата, які тільки на ньому є, натискаємо усі ґудзики, які бачимо, але висліду ніякого. Поїзд не хоче рушити з місця. Нарешті, уже певно з десятий раз, кручу якесь коліща і потяг рушає. Відразу скорше, та скорше, ми вже нічого не рухаємо, а поїзд набирає порядного розгону. Скакати нам з потягу ніяк, бо навкруги рейки, можна порядно покалічитись, а залишатись і у двох їхати на большевиків теж не можна. Тому я вискакую, за мною пор. Конокотін. Порядно потовклись, але большевицький бронепоїзд так і не прийшов на станцію Сінельниково. Як ми пізніше довідались, його розбив пущений нами паротяг півтори верстви від станції Сінельниково.

Ідемо в місто Павлоград. Навколо ґрасують махнівські банди, численні та одчайдушні.

За яких дві верстви від Павлограду доносить наша розвідка, що в наш бік, зі сторони села Хортиця, іде порядна розстрільна, забезпечена на крилах відділами кінноти.

Полк приготовляється до бою, залягаємо в снігу. Немає жадного сумніву: ідуть махнівці. Наших частин близько немає.

Зводимо бій і то такий нещасливий для махнівців, що вони залишають до тридцяти вбитих, багато ранених, а решта в паніці тікає!

Вол. Дорошенко

ПАМ'ЯТІ МАРІЇ Й КАТЕРИНИ ГРУШЕВСЬКИХ

З України надійшла сумна вістка про смерть дружини відомого нашого історика Михайла Грушевського, Марії Сильвестрівни з Вояковських та їх доньки Катерини. Ця чутка дійшла до нас з рідних сторін, але довший час не було певности щодо її вірогідности. Тепер уже нема сумніву, що їх нема в живих, тільки не знати, коли саме їх не стало. Померли вони ще позаторік, але жодна дата невідома, так само як і обставини, серед яких наступила їх смерть. (Перша відомість про їхню смерть продерлась закордон ще в листопаді 1953 р.). Постаті померлих заслугують на окрему жалобну згадку. Адже ж Марія Сильвестрівна була дружиною нашого визначного вченого, політика і державного діяча, тож уже задля цього одного годиться про неї згадати. Покійна не була замітною постаттю в українському національному житті, але була вірною дружиною й доброю матір'ю. Я добре знав усю родину Грушевських, але не пригадую, щоб покійна Марія Сильвестрівна грала якусь визначнішу ролю в загальному чи то зокрема в жіночому українському русі у Львові. Та все ж як дружина відомого професора, голови Наукового Товариства ім. Шевченка, не могла вона стояти осторонь від українського громадського життя, отже брала участь у тому літературно-мистецькому кружку, що гуртувався навколо її знаменитого чоловіка. Як перша дама Львова, була вона протекторкою першої української мистецької виставки, яку в 1905 році організував Іван Труш, тоді великий приятель родини Грушевських. Писала в видаваному Трушем „Артистичному Вістнику" а мабуть і в загальній пресі. Марія Сильвестрівна друкувала теж у Літературно - Науковому Вістнику переклади (оповідання) з французької мови. За намовою чоловіка зладила пару статтей до видань НТШ. Пам'ятаю, що в „Записках" була її стаття „Руська штука в Польщі", себто по теперішньому Українське мистецтво в Польщі.

Походила Марія Сильвестрівна з старого священичого роду з Перемищини. Рідний брат її о. Микола Вояковський живе в ЗДА і є парохом у Брукліні. Він може подати ближчі відомості про свою сестру. В своїх спогадах про Галичину я вже згадував, що Марія Сильвестрівна була перед одруженням із проф. Мих. Грушевським народною учителькою. На жаль у Споминах трапилася друкарська помилка — дівоче її прізвище перекручене на Вояхівська, зам. Вояковська, що тепер простую. Можливо, що я за галицькою звичкою написав був — Вояківська, бо так звичайно говорили в Галичині — Лучаківський, Чайківський, навіть Раківський то що, замість Вояковський, Лучаковський і т. д. Але самі носії цих шляхетських прізвищ завжди протестували і протестують проти такого їх „спотворення".

Далеко визначнішою постаттю була донька Грушевських — Катерина, яку батьки звали Колюнею й у Львові її ніхто інакше не називав, бо ж перед 1-ою світовою війною була вона ще дитина.

Народилася Катерина в 1900 році, дістала вдома добру освіту, володіла кількома мовами. В 1917—10 рр. студіювала право в українському університеті в Києві а в 1919—20 рр. державне право, соціологію й суспільну економію на університеті в Женеві. Завдяки цим студіям і батьківській допомозі виробилася вона на доброго вченого - знавця фолкльору й етнології взагалі й українського зокрема.

Перші кроки на науковому полі ставить вона в 1922 р. заснованому М. Грушевським на еміграції у Відні „Українському Соціологічному Інституті". У виданнях цього Інституту появилася й її цінна праця „Примітивні оповідання, казки і байки Африки і Америки". По повороті на Україну продовжує К. Грушевська свої студії, видаючи нову працю „З примітивної культури", де на підставі найновіших дослідів европейських, передовсім англійських і французьких, соціологів знайомить нас із новими теоріями про примітивне мислення, заразом висловлює свої власні оригінальні погляди в цій ділянці, використовуючи матеріял українського фолкльору й етнології. При очолюваній ним Історичній Комісії Всеукраїнської Академії Наук, яка стала ніби другою Академією, проф. М. Грушевський заснував окремий Кабінет Примітивної Культури, який очолила власне Колюня.

За її редакцією виходив орган цього Кабінету „Первісне Громадянство", де є чимало її власних розвідок. Крім цього, належить їй великий і дуже цінний двотомовий корпус „Українських народних дум" (т. I, Київ 1927, т. II, 1931) з великою вступною розвідкою про збирання й видавання дум, про кобзарів і лірників, їх школи й репертуар, тощо. Ця праця була лебединою піснею дослідниці.

Прийшов погром українського руху і в зв'язку з цим перервалася й її наукова діяльність, так гарно розпочата, , а сама вона, як видатна діячка Партії Українських Соціялістів - Революціонерів, опинилася на далекому тяжкому засланні, десь в околицях Камчатки.

Треба сказати, що Катерина Грушевська належала до проводу УПСР і в часі наших визвольних змагань виявила незвичайну, активну партійну діяльність, належачи до Центрального Комітету та жваво дописуючи до партійного органу „Народна Воля", де виступала під псевдонімом „Професорівна". І от, коли большевики завзялися зліквідувати всіх колишніх українських есерів, то разом із іншими своїми товаришами була засуджена й Катерина Грушевська. Довго поневірялась вона на засланні, й бідній матері ніяк не вдалося вирвати її звідти. З приходом большевиків восени 1939 р. до Галичини, проф. Кирило Студинський, що був тоді у них у ласках, поробив заходи, щоб влада її помилувала. Це йому обіцяно й Колюню нібито випустили на волю, але вона не встигла вже доїхати до Києва, де її ждала мати, через несподіваний вибух німецько - совєтської війни, й застрягла десь у дорозі.

З заняттям Києва німцями, я нав'язав був листовні зв'язки з Марією Сильвестрівною й передавав їй через знайомих, що їхали до Києва, поважні грошові суми, виручувані з продажі писань покійного Михайла Сергійовича. Ці передачі давали змогу їй пережити німецьку окупацію, не примираючи з голоду. Очевидно Марія Сильвестрівна могла тоді виїхати з Києва до Львова, але нізащо не хотіла покинути золотоверхого, сподіваючися, що з поворотом большевиків вернеться до неї й Колюня. З залишенням Києва, німці вигнали з міста всіх мешканців під загрозою смерти, а самі бушували по хатах. Були чутки, що й Марія Сильвестрівна разом із своєю швагровою, Олександрою Олександрівною, вдовою замученого большевиками брата Михайла Сергійовича — Олександра, з якою жила в Києві, мусіли ховатися в сусідніх селах. Опісля, очевидно, вернулися на своє старе мешкання.

На жаль, особа, що в листопаді 1953 р. — подала вістки про смерть Марії Сильвестрівни й Колюні, ніяких подробиць про останні дні їхнього життя не написала. До нас ця сумна відомість дійшла не так то давно і в такій неясній формі, що годі було подавати її до преси. Але останньо я одержав підтвердження цієї вістки й тому вважаю за свій обов'язок присвятити покійницям оце дуже спізнене посмертне слово.

Крім Марії й Катерини Грушевських, відійшла від нас і сестра Мих. і Ол. Грушевських, Анна Сергійовна Берло, яка, кажуть, померла в Києві за німецької окупації з голоду ще в 1941 р.

Вічна їм пам'ять!

ДВА МІСЯЦІ ПЕРЕД ЖІНОЧОЮ ВИСТАВКОЮ

Після літніх ферій Український Жіночий Виставовий Комітет продовжує інтенсивну підготову до Міжнародної Жіночої Виставки, що має відбутися в Ню Йорку в листопаді ц. р.

Ідейний фундамент української виставки цього року — 1000-ліття прийняття християнства на Україні - Русі і його творчий вплив на розвиток нашої культури, — знайшов широку підтримку в колах українського громадянства, і здійснення цієї ідеї притягнуло до творчої співпраці з Виставковим Комітетом визначних наших мистців і науковців.

Як ми вже писали, в українському кіоску на виставці буде акцентований стиль старо-княжої доби, й українське народне мистецтво буде представлене кращими мистецькими експонатами: вишивками, писанками, керамікою, різьбою, скульптурою, зразками образотворчого мистецтва пензля жінок, — та ін.

Експозиція старо - княжої доби буде поширена, зокрема, показом архітектурного багатства нашої національної святині — катедри св. Софії, заснованої Великим князем Ярославом Мудрим, і також знищеного вже большевиками Михайлівського монастиря у Києві.

Помітне зацікавлення виявляє наше українське жіноцтво також заповідженим в рамках Виставки конкурсом на українську народну ношу та показом модерного вишиваного одягу. За кращі зразки одягу буде встановлено винагороди, а крім того, жюрі конкурсу переведе вибір „Міс України" з-поміж учасниць конкурсу. Місце і термін зголошення до участи в конкурсі будуть подані окремо. УЖВК запрошує наших шановних пань і панночок зголошуватися до участи в конкурсі.

Окремо заслуговує на увагу фінансова сторона справи підготови до Виставки, що у великій мірі регляментує спроможності Виставкового Комітету. Пригадується нашому громадянству, що квитки вступу на Виставку, що є тепер у попередньому продажу по ціні 65 центів (зниженій проти минулого року) становлять основу грошових фондів УЖВК для ведення праці. Продаж квитків вже під час Виставки з каси не піде на фінансове конто УЖВК, тому ті кошти будуть для цілей виставки втрачені. Також до збільшення матеріяльних фондів має причинитися льотерія, що її влаштовує Виставковий Комітет; квитки льотерії по ціні 25 центів вже випущено у продаж. В числі виграшів льотерії — коштовні речі мистецької вартости — вишивки, кераміка, різьба та ін., що їх пані офірували для цілей виставки. Виставковий Комітет гаряче закликає наше громадянство допомогти у розбудові фондів Виставки, купуючи квитки вступу й льотерії та допомагати Комітетові у розпродажу їх.

Від терміну Виставки нас віддалює тільки два місяці, які будуть часом напруженої і жертвенної праці усього складу Українського Жіночого Виставкового Комітету на користь українського імени. Тому допомога Комітетові в цій його праці і моральна і матеріяльна є і дуже пббажаною і потрібною.

Пропаґанд. Комісія УЖВК.

СКАРБИ ДРЕЗДЕНУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

звичайної сили вибухової речовини, якою гітлерівці нібито хотіли висадити в повітря Академію мистецтв.

Як виходить з розповіді Перевозчикова, агенти Гітлера підготовили все так само, як то зробили були агенти Сталіна перед утечею червоної армії з Києва в 1941 році, коли підмінували Києво-Печерську лавру і Софійський собор. Тільки тоді, мабуть, червона армія не була ще „заінтересована в збереженні пам'яток культури і мистецтва", а в 1945 році в Німеччині — вже заінтересувались, щоб „зберегти їх для німецького народу"...

В тунелі „любителі" картин Рембранта і Рафаеля знайшли металеву шафу, а в ній — згорнений учетверо аркуш паперу з мапою Саксонії, на якій зеленою й червоною тушшю нанесені були якісь літери і умовні знаки. Але вже до вечора всі ці таємничі знаки розшифровано! Один з них — ГТ — лежав за 84 кілометри від Дрездену, біля Марієнбурґу. З нього рішили почати.

Автами виїхали на розшуки. Біля села Гросс-Кота якийсь старий німець порадив совєтським політрукам пошукати картини в каменоломні. У яру в каменоломні знайшли маленький будиночок, а недалеко нього, серед каміння, штучно виложений клапоть, що своїм обрисом нагадував арку. Розкидали в цьому місці каміння і відкрили глибокий прохід, а в ньому на рейках — залізничний вагон. В цьому вагоні лежала частина картин!

В будиночку тим часом заарештували людину на прізвище У., яка призналася, що була службовцем Дрезденської ґалерії. Її начебто залишили гітлерівці для нагляду за схованим у замурованому тунелі скарбом, „а може, — здогадуються політруки, — й для активнішої діяльности". Картини перевезли до „батальйону" (читай: особого відділу МҐБ), а невтомні політруки, за вказівками У., помчалися до Веезенштайну, де на горищі старого замку знайшли ще понад 400 шедеврів мистецтва — „Портрет Жуана Матеоса" Веласкеза, „Святу ніч" Корреджо, образи Мантеньї, Кресні, Маратта, Тінґаретто та ін.

В одній з темних кімнат замку заарештували двох осіб, що „тихо сиділи, чекаючи на неминучу розв'язку". Один з них, Артур Г., як запевняє Перевозчиков, „був тим центром, до якого мали збігатися всі нитки". Він нібито мав виконати диявольський плян Ґеббельса — знищити всі мистецькі скарби і поховати кінці в воду.

Решту 350 картин Перевозчиков і Волинський знайшли, за вказівками Артура Г., в покинутій копальні між селами Покав і Ленґенфельд, недалеко чехословацького кордону. З наказу маршала Конева, вони дістали для охорони і перевезення всіх знайдених мистецьких скарбів сотню прикордонників. З Москви прибули мистецтвознавці і реставратори. Зібрані докупи картини спакували і вивезли до „світової столиці". Так завершилась „велика культурна місія" червоної армії.

Автори цих спогадів не сказали лише, для чого всі ці мистецькі скарби треба було везти аж до Москви? І чому аж десять років лежали вони в підвалах московських музеїв, заховані від світу?

Тисячі українських історичних і культурних пам'яток, що їх знищили московські большевики за 38 років свого панування, не мали для них жадної історичної і культурної вартости. Ці пам'ятки вони свідомо і послідовно нищили, як докази окремішности і величі української культури. А от на руїнах Дрезденської ґалерії „европеїзувались" і перейнялися любов'ю і повагою до „буржуазного мистецтва". І хто їм повірить?

В. С-ко

● Ерік Джонстон, спеціяльний висланець през. Айзенгавера, знавець середньо-східних відносин та фахівець меліорації ґрунтів, відбув довгу нараду з прем'єром Єгипту Гамаль Нассаром у справі реалізації американського пляну використання вод Йордану для наводнення пустинного обширу, що входить в склад Ізраїлю, Єгипту і Йорданії.

Урочистості у Стемфорді

(Закінчення зі стор. 1-шої)

вокат Ст. Ярема говорив на цю саму тему по-англійськи. Після того відбулося представлювання делегатів, які репрезентували організації й товариства, між ними проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького (НТШ), д-ра Дмитра Галичина (Український Народний Союз), ред. А. Драгана („Свобода"), ред. Є. Зиблікевича („Америка"), проф. Л. Добрянського (УКК), Ст. Спринського („Провидіння") та інших. На врочистостях був приявний теж гол. касир УНС п. Роман Слободян. О. Стефан Хребта відчитав письмові привіти від готирьох американських Кардиналів та двох Архиспископів, та згадав, що всіх привітань наспіло коло 200. Після того забрав слово Преосв. Кир Амвросій, який в довшій промові говорив про значення християнства для українського народу в минулому, теперішньому і майбутньому. Преосвященний підкреслив, що без християнства не могли б ми жити як одиниці, родини і як зорганізована релігійна та національна спільнота. Християнські засади треба в 100 відсотках здійснювати, а не тільки частинно, а тоді і скорше прийде до об'єднання нашої еміґрації. Під час обіду теж представлено та вшановано деяких з тих батьків і матерей, сини яких студіюють теологію і посвятились священичому станові. Опісля відбувся в павільйоні концерт з участю тих же хорів, що напереміну співали під час Архиєрейської Служби Божої, сольом м-ра Осипа Стецури, квартетом д-ра Гіля, М. Добоша, Р. Левицького та мґра О. Стецури. Привітальне слово виголосив о. монс. Н. Бабак, а д-р В. Ленцик говорив на тему християнства, як моральної сили для українського народу.

22-га Конвенція Ліґи Української Молоді Північної Америки

(Закінчення зі стор. 1-шої)

На початку пленарної сесії конвенцію вітав від Українського Народного Союзу його заступник гол. предс. адв. Михайло Пізнак, а від Українського Конґресового Комітету його віцепрезидент для молоді, п. Йосип Лисогір.

Конвенційні імпрези

Всі конвенції Ліґи Молоді характеристичні тим, що в їх рямках, крім ділових нарад, відбувається ряд товариських і культурних імпрез. Так було і цим разом. Уже напередодні конвенції в п'ятницю ввечорі відбувся товариський вечір з танцями, в якому взяло участь понад 300 осіб.

Музично-танцювальний

Традиційна культурна імпреза молоді з нагоди конвенції Ліґи в цьому році не уступала величавим імпрезам у минулих роках. Був це фестиваль пісні, музики і національного танку, що відбувся у великій залі Театру Ніксона в неділю після полудня. В програмі концерту виступав місцевий конвенційний хор під дириґентурою п. Т. Котули, пяніст Іван Сушинський, жіночий квартет „Верховина" з Торонта та група танцюристів з Ню Йорку під проводом Володимира Бакада, Василя Полевчака і Івана Флиса. Сама ця група танцюристів викликала найбільший ентузіязм серед півтора тисячної публіки, що заповнила велику театральну залю.

Конвенційний бенкет

Як під час кожної конвенції Ліґи, так і цим разом вершком товариських і культурних імпрез конвенції був величавий бенкет у найбільшій балевій залі готелю. Відкрив його привітом п. Петро Кочирка, передаючи дальший провід товстмастрові Іванові Мічелові. В рямках бенкету вітав конвенцію представник посадника міста, промову українською мовою виголосив голова УНСоюзу п. Дмитро Галичин, підкреслюючи головно культурну діяльність молоді та її національні завдання, а англійською мовою промовляв місцевий окружний прокуратор, підносячи великі заслуги Ліґи для відповідного спрямування всієї американської молоді та її зусиль для побудови „кращого світу". Під час бенкету представлено ряд гостей з громадянства, як теж провідників Ліґи і опісля відбувся конвенційний баль.

Володимир Губчик очолює нову Управу Ліґи

В результаті конвенції, крім ухвали відповідних резолюцій та пляну праці на майбутнє, обрано нову Управу Ліґи в такому складі: Володимир Губчик (Дітройт) — голова; Андрій Бойко (Клівленд) заст. голови на ЗДА; Лев Коссар (Торонто) заст. гол. на Канаду; Лаверн Кордюк (Шикаґо) — заступниця голови; Іван Мічел — касир; Мирон Сурмач (Ню Йорк) — фінанс. секретар; Дороті Савчук — рекордова секретарка та Вол. Боровик, М. Соломон, Й. Сміндак, В. Полевчак і В. Бакад — дорадники.

Спеціяльна радіопрограма

З нагоди конвенції Ліґи відбулась у Питсбургу спеціяльна радіопрограма в рямках щонедільної української програми, яку веде голова Філії УКК на Західню Пенсилванію п. М. Комічак. В рямках тієї програми, крім багатьох привітів для молоді і конвенції, промовляли гол. предс. УНСоюзу п. Д. Галичин по-українськи та його заст. адв. М. Пізнак по-англійськи.

Конференція Т-ва Професіоналістів

У рямках конвенції Ліґи відбулась теж вечера-конференція неділяльного, але зв'язаного з Ліґою Товариства Українських Професіоналістів. Про стан Т-ва в минулому році звітував коротко його дотеперішній голова ред. Степан Шумейко, а промовляли: гол. УНС п. Д. Галичин, ред „Свободи" А. Драган, інж. Й. Ґурський, що вернувся з поїздки до Европи, д-р Вахна з Канади та інші. Провідником вечері-конференції був п. Йосип Лисогір. Головою Т-ва на наступний рік обрано інж. Євгена Волошина, д-ра Вахну і п. Анну Чопик заст., а п. Монастирського касиром.

Одинадцята Конвенція Союзу Українок Америки

(Закінчення зі стор. 1-шої)

Федерації та Інтернаціонального Інституту у Филаделфії, як теж і представники організацій і установ із д-ром Володимиром Галаном, екзекутивним директором ЗУАДК і головою УККА у Филаделфії у проводі. Український Народний Союз репрезентувала на цій конвенції гол. радна пані Олена Штогрин. Під час бенкету відбувся концерт із участю скрипачки Аліції Бучинської, співачки Марії Полиняк-Лисогір, піяністки Наталії Катович і Євгенії Чапельської та жіночого хору під управою Ірини Чумової. Виступав теж артист Володимир Шашаровський із мистецькими танцями.

З нагоди Конвенції відкрита була в домі СУА у Филаделфії виставка образотворчого мистецтва, як теж і народного мистецтва. Увагу звертали зразкові устаткування помешкання в українському стилі. Під час Конвенції виголошено дві доповіді, а саме пані Наталія Пазуняк і пані Марія Біляк. Головну увагу своєю шириною насвітлення проблем притягнула доповідь заслуженої діячки пані Марії Біляк. З нагоди Конвенції СУА появилось, крім спеціяльного числа жіночого журналу „Наше Життя" під редакцією п. Лідії Бурачинської, теж спеціяльне число гумористичного журналу „Лисиця Микитиха".

Конвенція підготовляла справи для загальних нарад у Комісіях. Статутова Комісія працювала під управою п. Іванни Рожанковської, номінаційна комісія під управою п. Іванни Бенцаль, резолюційна під управою п. Лідії Бурачинської. Коло ста делеґаток Одинадцятої Конвенції СУА у Филаделфії вибрали новий Провід Організації на наступних три роки під проводом п. Олени Лотоцької, вибір якої на голову вітали аплявзом. На пости заступниць голови обрано (в порядку вичислення) п. Степанію Пушкар, п. Катерину Пелешок, п. Павлину Будзол, п. Софію Онуфрик, п. Катерину Мураль; секретарем стала п. Лідія Лемішка, фінансовим референтом п. Антоніна Кульчицька, касиром п. Анна Сивуляк, орг. реф. п. Марія Біляк, культ.-осв. реф. п. Наталія Осінська, сусп. реф. п. Олена Гординська, реф. молоді п. Ольга Шустер, реф. стипендій п. Анастазія Волтер, реф. народного мистецтва п. Зиновія Левицька, реф. зв'язків п. Іванна Бенцаль, госп. реф. п. Софія Стрижак, пресова референтка п. Кекилія Ґардецька. До Контрольної Комісії увійшли пп. Марія Баб'як, Марія Кузьма і Петронеля Пацюх.

Конвенція СУА привітала усіх членниць СУА, як теж організаторку СУА п. Чикаленко-Келлер, СФУЖ і її голову паню Олену Кисілевську, як теж Український Конґресовий Комітет та Українську Національну Раду. В резолюціях підкреслено важливість християнського світогляду в розвою духовости України і висловлено побажання за скріплення християнського духа в українських родинах. Конвенція СУА висловила протест проти вивозу української молоді на цілинні роботи в Казахстан, як теж і звернулась із пересторогою до західнього світу проти потурання усміхненій офензиві совєтської дипломатії.

СПРАВИ НІМЕЧЧИНИ, ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ І ПАЛЕСТИНИ НАДАЛІ ЦЕНТРОМ МІЖНАРОДНОЇ УВАГИ

Впродовж останніх трьох днів не сталось у широкому світі ніякі особливо важливі справи Найбільше уваги зосереджує на собі в цьому тижні подорож канцлера Аденауера до Москви. 22-членна підготовча комісія приготовила на терені Москви всі технічні подробиці, зв'язані з приїздом і перебуванням західньо-німецької делеґації, яка нараховуватиме коло 120 осіб, на чолі з канцлером Аденауером. Прибудуть міністер закордонних справ Брентано, дорадник канцлера в закордонних справах проф. Гальштайн, делеґат Західньої Німеччини в НАТО фон Бляпкенштайн і інші. Самі німці пояснюють, що вони тому прибувають у такій великій кількості і займатимуть для себе, як „екстериторіяльне місце" один із найкращих готелів в Москві „Совєтская Гастінніца", бо в Москві нема західньо-німецького посольства, щоб допомогло б такій місії. В середу 14 вересня виїздить з Бонн спеціяльний поїзд, а сам Аденауер, Брентано й інші керівники делеґації прилетять до Москви в четвер цього тижня двома 4-моторовими особовими літаками. Ціль подорожі Аденауера до Москви, куди запросили його большевики — нав'язання дипломатичних взаємин. Аденауер заявив, що він тільки торкнеться справи об'єднання Німеччини, але не буде про неї переговорювати, бо це справа альянтів.

Важливий зворот стався на відтинку французько - марокканської політики: В неділю відлетіла до Мадаґаскару делеґація з 3-х чільних марокканських арабів, прихильників колишнього султана Бен Юссефа, що його французи два роки тому скинули були й заслали на той далекий острів. Тепер самі французи зрозуміли, що без згоди Бен Юссефа на домову, до якої в останніх двох тижнях дійшли французи з марокканцями, вся та домова не матиме вартости і не буде спокою в Марокко. У вівторок мала відлетіти друга група марокканців на нараду з Бен Юссефом, який, хоч перебував на засланні, все мав величезний вплив на хід подій в Марокко. Від самого французького уряду полетів до нього один високий урядовець міністерства закордонних справ і генерал Катру, колишній амбасадор в Москві, знавець північно - африканських справ і особистий знайомий Бен Юссефа. Тим часом французи підвозять нові війська до Марокко, де вже є 48,000 війська, плюс 2,000 рухомих з'єднань і 6,000 поліції.

● **Королева Єлисавета II**, з огляду на епідею дитячого паралічу, відкликала традиційне прийняття сполучене з балем, яке щорічно відбувається для аматорів кінних перегонів, служби і підпасмців королівської посілости в Шотляндії. Звичайно в такому прийнятті і танцях брала участь вся королівська родина.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що наш Найдорожчий Муж, невіджалуваний Батько і Дідусь

бл. п. ТЕОДОР СТЕФАНІВ

член 66 Відділу УНСоюзу в Ню Йорку помер 1-го вересня 1955 р., проживши 66 років.

Залишив горем прибитих
КСЕНЯ — дружина
ПАЗЯ — дочка
ІВАН — син
НЕЛІ — синова
ЦИПРІЯН СТАСЮК — зять
ІВАН, ТЕОДОР, ЛЮБА, НАДІЯ — внуки.

Похорон відбувся у вівторок 6-го вересня, о год. 9-ій рано з похоронного заведення П. Яреми до Української Православної Церкви, 334 Іст 14-та вул., в Ню Йорку, відтак на цвинтар Mt. Olivet Cemetery.

Вічна Йому Пам'ять!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ТОМАСТОН, КОНН. — Т-во Укр. Січ. Відділ 421 буде мати збори в суботу, 10-го вересня о год. 8-ій веч. Проситься прийти на збори. — І. Наконний, пр.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва У. Н. Дому Відд. 316 відбудуться 8-го вересня, о год. 8-ій веч., у власнім домі при 831 Joseph Ave. Проситься всіх членів прийти на ці збори бо маємо деякі справи до порішення. Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість. Після статуту, якщо член довгує більше як три місяці, тратить право до запомоги хворобової. — Н. Кучмій, предс.; В. Гнатків, кас.; І. Кучмій, фін. секр.; В. Ґурянський, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Б-во св. Василія Відд. 364 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, в Українському Домі на East, о год. 2-ій попол. Проситься членів прибути на час і пригадуєм тако ж, що Союз наложив на наш Відділ обов'язок придбати 19 членів. Отже кожний член має нагоду показати свою активність у своїм Відділі. — Гр. Кукіз, предс.; Й. Стойка, рек. секр.; В. Врездун, кас.; В. Владика, фін. секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва „Сокіл", Відділ 336 відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 1-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори, а довгуючих вплатити належні вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відділ 367 відбудуться в неділю, 11-го вересня, о 1:30 год. попол., у Церковній залі. Прохаємо щоб члени явилися на зборах вибрати комітет до балю у жовтні. Просимо членів приєднувати нових членів до Т-ва і до Союзу. Довгуючі члени мають вирівняти свої вкладки, щоб не були подані до суспенди. — К. Манківський, предс.; Т. Песко, кас.; В. Попович, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія Відділ 379 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го вересня, в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о год. 12:30 вполудне. Проситься членів прийти на час і вирівняти свої залеглості. Суспендовані члени, як що прийдуть і заплатять свій довг, будуть прийняті наново.— Й. Дичка, предс.; І. Маслюк, кас.; М. Семків, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва Т. Шевченка Відділ 349 відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 2-ій попол., в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Подається до відома що місячні збори Т-ва ім. І. Франка Відд. 334 відбудуться в неділю, 11-го вересня, о год. 1-ій попол., в залі У. Н. Дому 2255 W. 14th St. Проситься бути присутними на зборах. Довгуючих просимо вирівняти свої залеглості. — Н. Задорецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; Й. Марцінюк, рек. секр.